

Pestprotocol – Oranje Nassauschool

Deel 1: Algemene informatie

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Een klimaat waarin gepest wordt tast iedereen aan.

In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel hebben een taak (samen met de ouders en de leerlingen) bij het tegengaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor de groepsleerkrachten betekent dit dat ze groeps gesprekken houden, aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep.

Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Hoe wordt er gepest?

Met woorden: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes.

Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjorren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken.

Achtervolgen: opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten.

Uitsluiting: doodzwingen en negeren, uitsluiten bij groepsopdrachten.

Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen. Kliederen op boeken, fiets beschadigen.

Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen.

Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben.

Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte.
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt.
- Het probleem lijkt onoplosbaar.
- Het idee hebben dat hij/zij niet mag klikken.

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen.
- Niet meer over school vertellen thuis.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger.
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen.
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben.
- De verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen spelen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven.

De pester

Pesters dwingen populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en proberen ze zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want ze hebben het idee dat het slachtoffer er om "vraagt" gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie.
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Deel 2: Pestprotocol Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school.

Uitgangspunten

Een protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.

In de school wordt er gewerkt met de methode 'De Vreedzame School' t.b.v. een veilig, samenhorig schoolklimaat.

We hanteren vaste schoolregels (die zichtbaar zijn in het schoolgebouw) waarmee wij uitdragen welk gedrag wij verwachten van leerlingen, ouders en collega's.

Waar nodig zullen wij sociale vaardigheidstrainingen aanbevelen.

3. Het team moet pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).

Vijfsporenaanpak

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat het team voldoende informatie heeft over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

Het bieden van steun aan de leerling die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
- Het aanbieden van hulp door de school.

Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de leerling met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Het aanbieden van hulp door de school.

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

De leerkracht bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Ieder kind is verantwoordelijk voor een goede groepssfeer. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De leerkracht komt hier regelmatig op terug.

Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen.

Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school, het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerd te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

Preventieve maatregelen

Elke groepsleerkracht bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.

Deel 3 Praktische uitwerking

Interventies bij pestgedrag

Hoe gaan we om met plagen of pesten. Het onderscheid tussen plagen en pesten moet helder zijn. Plagen vindt over en weer plaats, is niet bedoeld om de ander pijn te doen. Als er sprake is van pesten dan is de macht ongelijk, het gebeurt systematisch, het is gericht op een specifiek kind (dat niet meer in staat is zich te verdedigen) en het heeft negatieve gevolgen.

Stap 1: Je signaleert het pesten.

Het pesten is gesignaleerd door leerkrachten, ouders, leerlingen of ander onderwijsondersteunend personeel. Iedereen heeft een soort meldingsplicht, een bepaalde verantwoordelijkheid om in gang te zetten dat het pesten stopt. Melden kan bij alle leerkrachten en de directeur. Melden betekent dat er verteld wordt wat is opgevallen: dat die persoon gepest wordt. Daarna zorgt het team ervoor dat er actief en integer met een melding wordt omgegaan en de melding zal in Parnassys genoteerd worden. Iedereen kan dus veilig melden en er vindt altijd actie plaats naar aanleiding van een melding (al kan die onzichtbaar zijn voor de melder). Het onderscheid tussen klikken en melden moet helder zijn.

Stap 2: Zelf oplossen door de kinderen met de nodige hulp van de leerkracht.

Na een melding is de groepsleerkracht de kartrekker om het pesten op te lossen. In eerste instantie vindt een gesprek plaats met het kind dat gepest wordt. Daarin wordt gesproken over de situatie, het gevoel en mogelijke oplossingen. Daarna wordt door de leerkracht gesproken met het kind dat pest. Ook met dat kind wordt de situatie besproken, het gevoel en mogelijke oplossingen. Gekeken wordt of er een mogelijkheid is dat de kinderen het zelf oplossen: met elkaar in gesprek gaan en samen een oplossing vinden.

Stap 3a: Oplossen met de leerkracht.

Als stap 2 na een week niet voldoende heeft gewerkt, organiseert de leerkracht een gesprek met het kind dat gepest wordt en het kind dat pest samen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de stappen van bemiddeling: verkenning van het probleem, verkennen van de mogelijkheden om het probleem op te lossen, keuze van een oplossing en afronding.

De leerkracht brengt de ouders/verzorgers op de hoogte van de situatie.

Stap 3b: oplossen met de groep.

Om stap 3a kracht bij te zetten wordt ondersteuning gecreëerd door de groep waarin de kinderen zitten. Allereerst wordt aan het kind dat gepest wordt en aan het kind dat pest aangegeven dat de groep erbij betrokken gaat worden om te helpen. Beide kinderen mogen kiezen of ze zelf aanwezig willen zijn bij het gesprek met de groep. Vervolgens brengt de leerkracht het probleem in de groep in en vraagt hoe de kinderen steun kunnen verlenen aan allebei de kinderen. Daar worden een aantal heel concrete afspraken over gemaakt, bijvoorbeeld: "Ik zeg Piet iedere morgen gedag als we op school komen".

De gemaakte afspraken worden opgeschreven door de leerkracht.

Ook wordt afgesproken wanneer de evaluatie plaatsvindt. Als het kind dat gepest wordt en het kind dat pest niet aanwezig zijn geweest bij het gesprek, vertelt de leerkracht hen over hoe het ging en wat de afspraken zijn. Tijdens de komende twee weken houdt de leerkracht de situatie goed in de gaten en geeft de leerkracht kinderen feedback op de gemaakte afspraken.

Stap 4a: Pesten is gestopt.

Na twee weken vindt een evaluatie plaats: hoe gaat het? Er wordt door de leerkracht gesproken met het kind dat gepest wordt, met het kind dat pest en met de groep. Indien het pesten over is, worden alle partijen (het kind dat gepest werd, het kind dat pestte en de groep) gecomplimenteerd voor hun inzet. De kinderen krijgen de gelegenheid om hun ouders/verzorgers van het goede nieuws op de

hoogte te stellen. De leerkracht zal ook de ouders informeren. Het traject stopt. Mocht er weer een soortgelijke situatie, met dezelfde leerlingen voordoen, gaat direct stap 4b in.

Stap 4b: pesten is niet gestopt.

Indien het pesten niet over is, vindt door de groepsleerkracht een gesprek plaats met de ouders van de pester waarin wordt aangegeven dat het pesten moet stoppen en de rol van ouders daarin. Het kind dat gepest wordt, krijgt een gesprek met de groepsleerkracht en de ouders/verzorgers, waarin wordt afgesproken hoe het gesteund kan worden. Indien nodig wordt er voor de pester en het kind dat gepest wordt, externe hulp gezocht. Na twee weken vindt weer een evaluatie plaats (gedurende de weken houdt de leerkracht de situatie goed in de gaten).

Is het pesten gestopt, dan kan het traject worden afgerond. Blijft het pestgedrag bestaan, dan volgt stap 5.

Stap 5: Gesprek met directie.

De pester en de ouders worden uitgenodigd voor een gesprek met de directeur, waarin de grenzen worden aangegeven en hoe de school hiermee omgaat (zie gedragsprotocol).

Indien het pesten toch nog voorkomt, stelt de directeur condities op waaraan voldaan moet worden. Indien de ouders/verzorgers van de pester niet achter de condities staan die de directeur aangeeft, dan worden de ouders dringend verzocht een andere school te zoeken. als ouders dit niet willen, zullen wij zelf een passende school moeten zoeken.

Deel 4: Cyberpesten

Wat is Cyberpesten? Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

Hoe wordt er gepest?

- pest-mail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen)
- stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van hatemail
- het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- ongewenst contact met vreemden
- hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail.

Het stappenplan na een melding van cyberpesten.

1. Bewaar de berichten.

Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, chat-gesprekken opslaan).

2. Blokkeren van de afzender.

Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pestmail kan blokkeren.

3. Probeer de dader op te sporen.

Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator.

Voer een gesprek met de afzender. Geef aan dat dit niet geaccepteerd wordt.

4. Neem contact op met de ouders van de afzender/pester.

Er zal worden uitgelegd dat hun kind pest en dat dit niet geaccepteerd wordt. Ook zullen er duidelijke grenzen gesteld worden en zal aangegeven worden wat mogelijke vervolgstappen zijn (zie deel 3).

5. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling.

Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.

6. Verwijs de ouders zo nodig door.

Er zijn twee telefoonnummers die ouders kunnen bellen met vragen, namelijk:

- 0800-5010: de onderwijstelefoon
- 0900-11131113: de vertrouwensinspectie

7. Adviseer aangifte.

In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen.